

Green Care: Varhaisen tuen palvelut, lastensuojelu ja nuorten syrjäytymisen ehkäisy

HyvinVoi koordinaatiohankkeen työpaja 25.11.2020

Merja Mäkisalo-Ropponen

Sh, TtT, kansanedustaja

Lasten ja nuorten hyvinvoinnin tila

- Suurin osa lapsista ja nuorista voi hyvin, mutta 15 – 20 prosentilla on koko ajan kasvavia palvelutarpeita
- Tarkastusvaliokunta selvittää lasten ja nuorten syrjäytymisen ehkäisyyn liittyvien toimenpiteiden vaikuttavuutta
- Alustavien tulosten mukaan isona ongelmana on sektorikohtaisuus joka tasolla – aito yhdessä tekeminen puuttuu, eikä tieto kulje
- Kukaan ei ota oireilevasta lapsesta tarpeeksi ajoissa ”koppia” eikä kokonaisvastuuta
- Onko kaikki keinot käytössä?
- Tulevaisuusvaliokunta ehdottanut ilmiöpohjaista budjetointia
- Myös kunnissa hallintokunnat toimivat toisistaan erillään
  - Sote-uudistukseen liittyy riskejä terveyden- ja hyvinvoinnin edistämisen näkökulmasta

Green Care

Toimintaa, jossa luontoa käytetään tavoitteellisesti ihmisten hyvinvoinnin ylläpitämiseksi ja edistämiseksi. Sitä voidaan hyödyntää varhaisen tuen palveluissa, hoidossa, hoivassa, terapiassa ja kuntoutuksessa. Se perustuu luontolähtöisiin menetelmiin, joita käytetään erityyppisissä ympäristöissä. Hyvinvointivaikutukset syntyvät luonnon elvyttävyyden, toiminnallisuuden ja yhteisöllisyyden kautta.

Luonto on Green Care – toiminnan tapahtumapaikka, kohde tai väline. Luontoa käytetään edistämään, vahvistamaan tai nopeuttamaan asetettujen tavoitteiden saavuttamista. Luontoelementti voi sijaita maalla tai kaupungissa ja se voi tarkoittaa niin viherkasveja kuin kokonaista metsää.

Luonto toiminnan ympäristönä voi olla erämaaluontoa, hoidettua metsää, puistoa, puutarhaa, tai maatila kotieläinsuojineen. Eläimet ovat yksi keskeinen Green Care toiminnan luontoelementti. Green Care toimintaa voi olla myös esimerkiksi netissä. Kuten esimerkiksi Liperissä Teknologiaa ekosti- hankkeessa, jossa kehitettiin tulevaisuuden innovatiivisia oppimisympäristöjä, jotka edistävät hyvinvointia ja lasten ekososiaalisen sivistyksen kehittymistä.

Taustalla ekopsykologia

- Ihminen on osa luontoa. Tällöin myös ihmisen ja luonnon hyvinvointi (tai pahoinvointi) ovat yhteydessä toisiinsa.
- Tavoitteena on ehkäistä ihmisen erkaantuminen luonnosta ja rakentaa kestävä kehityksen mukaista elämäntapaa.
- Tähän vaikuttaminen on erityisen tärkeää lapsuudessa.
- Luonto kohtelee meitä, kuten me kohtelemme luontoa.

Green Care sopii kasvatukseen ja oppimisen tukemiseen

- Seikkailukasvatuksen menetelmät ohjaavat seikkailun keinoja kokonaisvaltaisiin oppimisen edellytyksiin, joissa mukana ovat kehon toiminta, mieli ja tunteet. Luonnossa voi olla aktiivista seikkailua tai rauhallista olemista, rauhoittumista ja hetken tunnelmiin eläytymistä.
- Osa ympäristökasvatusta, jolloin toiminnan tavoitteet suuntautuvat lasten kasvattamiseen vastuullisiksi kuluttajiksi ja kansalaisiksi.
- Liikuntakasvatukseen sopii erinomaisesti.

Green Care tukee positiivista pedagogiikkaa

- Jokaisen ihmisen sisällä on kukka – jokin sellainen asia, jossa juuri hän on parhaimmillaan. Tämän henkilökohtaisen kukan esille saaminen on varhaiskasvatuksen ja koulujärjestelmän suurin tehtävä.
- Jokaisen lapsen saatava onnistumisen kokemuksia ja paljon myönteistä palautetta, sillä kun voivavaroja keskitetään hyvän edistämiseen, ei kenties tarvitse käyttää niin paljon energiaa huonon korjaamiseen.
- Huom! Eriyislapset
- Vrt. luokkahuone/luonto

Vaikuttavuustutkimusta tarvitaan edelleen

- Näyttöön perustuva toiminta ja päätöksenteko tavoitteena
- **Hyvinvointitalous:** ”Hyvinvointitalous on yhteiskunnan alue, jossa toimitaan hyvinvoinnin lisäämisen ja hyvän elämän edellytysten vahvistamisen lähtökohdista. Hyvinvointitalouden päämäärä on yhdessä tehty hyvä elämä kaikille. Hyvinvointitaloudessa tuotetaan ja jaetaan hyvinvointia sekä investoidaan hyvinvointiin.” (SOSTE ry)
- Hyvinvointitaloudessa on osattava laskea myös vaihtoehtoiskustannuksia eli sitä mitä yhteiskunnalle maksaa, ellei hyvinvointi-investointeja tehdä.

Tutkimusnäyttöä Green Care toiminnan vaikuttavuudesta alkaa jo olla...

Terveyttä edistävät vaikutukset:

- Luonnon merkitys hyvinvoinnille: Stressin hallinta ja elpyminen
- Aktiivinen elämäntapa: luontoliikunta, merkitykselliset elämisen hetket, vastustuskyvyn ylläpitäminen
- Luonto lasten kehityksessä: Leikin merkitys, ulkona oppiminen

Tutkimusnäyttö jatkuu...

Sote-palveluissa:

- Ympäristön merkitys kuntoutuksessa: ADHD, mielenterveys, muistisairaudet
- Oppimisen ympäristöt: seikkailukasvatus ja kokemuksellinen oppiminen
- Eläin rauhoittaa ja aktivoi: vuorovaikutuksen katalysaattorit
- Eläinavusteinen kuntoutus: fysioterapiassa sekä sosiaalisessa ja psyykkisessä kuntoutuksessa

Esimerkki Liperin varhaiskasvatus

- Kotisivut: <https://www.liperi.fi/green-care>
- Tavoitteena on kasvattaa lapsia kunnioittamaan, rakastamaan ja vaalimaan luontoa ruohonjuuritasolta lähtien.
- Lisäksi tavoitteena on kasvattaa lapsia ekososiaaliseen sivistykseen ja kestävään elämäntapaan.
- Mukana kaikessa varhaiskasvatuksessa

Lopuksi

Kun joskus surettaa, kun mieli apeatuu

Ja kaikki on kuin nurin perin pantu,

Niin metsä oudon ihmeen aikaan saa.

Sen puu, sen neulaspolku,

Sammalinen mantu.

Ne ottaa syliin hellään, pehmeään,

Vie lähelle, vie vasten sydäntään. Kuin äidin puhallus on tullen lohdutus.

Se ihmeen lailla kivun lievittää,

Ja ilon aurinko jo kiipeää

Ja keikkuu kohta puiden latvustoissa.

On suru poissa (Leena Ravantti)